

Αἱ τελευταῖαι λέξεις

ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Τὰ περὶ τῶν τελευταίων λόγων τῶν διαφορῶν ἐπισήμων ἀνδρῶν ἀναφερόμενα δὲν εἶνε ἴσως ὅλως ἀμοιρα τοῦ μυθώδους. Εἰς πολλοὺς βέβαια ἀπεδόθησαν ἐκφράσεις, αἵτινες συνεφώνουν ὡς μάλιστα πρὸς τὸν χαρακτῆρά των, τὸν βίον, τὴν μεγαλοφυΐαν ἢ τὸ εἶδος τῶν ἀσχολιῶν των.

Ὁ Μονταίνιος μάλιστα ἰσχυρίζεται ὅτι καὶ ὁ τρώπος, καθ' ὃν ἀποθνήσκει ἕκαστος ἄνθρωπος, ἀποτελεῖ μέρος τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ.

Εἰς τὸν Βολταῖρον λ. χ. ἀπεδόθησαν διάφοροι ῥήσεις, ὧν ὡς ἄλλον πρὸς τὴν ἀλήθειαν προσεγγίζουσα θεωρεῖται ἡ ἐξῆς· Ἐρωτήσαντος αὐτὸν τοῦ ἀββᾶ Gaultier ἐάν ἐπίστευεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν—«Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ἀπήντησεν ὁ Βολταῖρος, ἄφες με νὰ ἀποθάνω ἐν εἰρήνῃ». Ὁ Lessing, εἰς ὃν διηγήθησαν τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο, αἰσθανόμενος καὶ αὐτὸς ἐγγίζουσαν τὴν τελευταίαν στιγμήν του, ἐζήτησε νὰ καλέσῃ παρ' αὐτῷ συμβολαιογράφου· «Θέλω, εἶπε, νὰ διακηρύξω, ὅτι ἀποθνήσκω μὴ ἀνήκων εἰς οὐδεμίαν τῶν ἐπικρατουσῶν θρησκειῶν». Ὁ Ρουσσὸ ἀποθνήσκων ἀνέκραξε·—«Θεὸ τοῦ κόσμου, ἀποθνήσκω! Ταλαίπωρή μου γυναῖκα, ἃς ἐναγκαλισθῶμεν τελευταῖον!» Γρηγόριος Ζ', ὁ ἀδυσώπητος Πάπας, ἀπέθανεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ καθ' ἣν στιγμήν ἐπρόκειτο νὰ ἐκπνεύσῃ, ἠγγέρθη τῆς κλίνης του καὶ ἀπήγγειλε τοὺς ἐπομένους λόγους· Ἠγάπησα τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀπεστράφη τὴν ἀδικίαν· διὰ τοῦτο ἀποθνήσκω ἐν ἐξορίᾳ». Κρόμβελ, ὁ φοβερός δικτάτωρ, ὁ εἰς οὐδὲν ποτε αἰσθημα ἀνοίξας τὴν καρδίαν του, ἠρώτησε τὸν ἱερέα, ὅστις παρίσταντο κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς του·—«Ἐπάρχει ἐλπίς νὰ εὕρῃ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ ἐκεῖνος, ὅστις καὶ ἄλλοτε ἤξιοῦτο ταύτης;» Ἐπὶ δὲ τῇ βεβαιώσει τοῦ ἱερέως ὅτι τοῦ Θεοῦ ἡ ἀγαθότης εἶνε ἀνεξάντλητος ὁ Κρόμβελ εἶπεν ἠρέμῳ τῇ φωνῇ· «Ἐσώθην!» Ὁ Ἰγνάτιος Λουόλας, ὁ ἰδρυτὴς τοῦ περιβοήτου τάγματος τῶν Ἰησοῦϊτῶν ἀπέθανε λέγων· «Ἐπὶ πάντων τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς... ἐπέτυχα».

Ὁ Ραβελλαί, ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του, ἀπέστειλε τινὰ πρὸς τὸν καρδινάλιον du Bellay· «Εἶπέ εἰς τὴν πανιερότητά του, εἶπεν, ὅτι ὑπάγω εἰς ἀναζήτησιν τοῦ μεγάλου Ἰσως! Καταπετάσατε τὴν αὐλαίαν, ἢ παράστασις ἐτελείωσε!» Lasource ὁ γιρονδῖνος εἶπε πρὸς τὸν δικαστὴν, ὅστις ἀνέγνω αὐτῷ τὴν εἰς θάνατον καταδίκην του· «Ἀποθνήσκω ἐν στιγμή καθ' ἣν ὁ λαὸς ἔχει ἀπολέσει τὰς φρένας, σὺ δὲ θὰ ἀποθάνῃς ἐν ἡ ἡμέρᾳ ἐπανεύρησ αὐτάς».

Ὁ Οὐάσιγκτων ἀπέθανε λέγων· «Πάντα ἔχουσι καλῶς!» Ὁ Σχίλλερ· «Ὅλον ἐν καλλίτερα, ὅλον ἐν ἡσυχώτερος». Ὁ Βετόβεν, ὅστις καθ' ὅλην τὴν ἀγωνίαν ὠμίλει περὶ τῆς μουσικῆς τοῦ Φάουστ, ὃν ἤθελε νὰ μελοποιήσῃ, ἐξέπνευσε λέ-

γων· «Πολὺ ἀργά! Πολὺ ἀργά!» Ὁ Νέλσων πῖπτων ἐφώνησε· «Ἦξε-τέλεσα τὸ καθῆκόν μου, εὐχαριστῶ τὸν Θεόν». Ὁ Γκαῖτε ἀνέκραξε· «Φῶς, φῶς!» Ὁ Βάλτερ Σκῶτ· «Αἰσθάνομαι ὅτι ἐπιστρέφω εἰς ἐμαυτόν». Ὁ Λόρδος Βύρων· «Τώρα ὑπάγω νὰ κοιμηθῶ».

Οὐχ ἦττον ἐκφραστικαὶ εἶνε καὶ αἱ τελευταῖαι λέξεις διασήμων τινῶν γυναικῶν. Ἡ Ἐλισάβετ τῆς Ἀγγλίας ἐκπνεύουσα ἔλεγε· «Τὸ βασιλείον μου διὰ τινὰς στιγμὰς ὑπάρξεως ἔτι». Ἡ Ninon de Lenglos· «Θνήσκοντες εἶνε ὅσοι μένουσι!» Ἡ ἀτυχῆς Μαρία Ἀντουανέττα, πατήσασα ἀκουσίως τὸν πόδα τοῦ δημίου, «Συγγνώμην, κύριε, εἶπε· δὲν τὸ ἔκαμα ἐπίτηδες». Ἡ κυρία Ρολάνδου, ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος εὐρισκομένη, ἐζήτησε νὰ τῇ δώσῃσι κάλαμον καὶ χάρτην ὅπως ἐκθέσῃ τοὺς τελευταίους αὐτῆς διαλογισμοὺς κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπὸ τῆς φυλακῆς εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως μεταφορᾶς τῆς· ἀλλ' ἤρνήθησαν νὰ παράσχῃσιν αὐτῇ τὰ ζητηθέντα. N.

Τὸ λείψανον

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ

ἐν Κερκύρᾳ.

Τὸ σπουδαιότατον τῶν ἐν Κερκύρᾳ ἀρχαίων κειμηλίων εἶνε ὁμολογουμένως τὸ λείψανον τοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος. Κατὰ τὸν 4 αἰῶνα ὁ ἅγιος οὗτος ἦτο ἐπίσκοπος Κύπρου. Τὸ λείψανόν του ἐκομίσθη ἄρτιον καὶ ἀπήμαντο εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸ τοῦ 1453. Ἀμα τῇ ἀλώσει τῆς Κωνσταντινουπόλεως, προσβύτερός τις, ὀνόματι Γεώργιος Καλοχαιρίτης, λαθῶν τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ του τηρούμενα λείψανα τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος καὶ τῆς αὐτοκρατορίας Θεοδώρας, ἐκόμισεν αὐτὰ μέχρι τῆς Ἡπείρου ἐντὸς σάκκων ἀχύρου μεστῶν. Ἐν τῇ κώμῃ Παραμυθία παρῆμεινεν ἄχρι τοῦ 1456, εἶτα δὲ ἐκόμισε τὰ κειμήλιά του εἰς Κέρκυραν, ἧς οἱ κάτοικοι τὰ ἐδέξαντο μετ' εὐλαθείας καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Οἱ τρεῖς υἱοὶ τοῦ Καλοχαιρίτου, μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ πατρὸς, διενείμαντο τὰ λείψανα· ὁ μὲν λαθῶν τὸ τῆς Ἁγ. Θεοδώρας, ἐδωρήσατο αὐτὸ τῇ πόλει· ἐνθάδε ἐτηρήθη ἐν διαφόροις νκοῖς, τῷ δὲ 1841 μετηνέχθη εἰς τὴν μητροπόλιν· οἱ δύο δὲ ἕτεροι, οἱ τὸ τοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος λαθόντες, κατέλιπον αὐτὸ κληρονομίαν. Μία κληρονομία, νυμφευθεῖσα τῷ 1521 κύριον τινα Βούλγαρον, τὸ ἔλαβε προῖκα. Ἐκτοτε ἔμεινε κτῆμα τῆς οἰκογενείας Βούλγαρον, ἧς τῷ μὲν 1698 ἔλαβε τὸν τίτλον κόμητος ἐν μόνον μέλος, τῷ δὲ 1772 ἄπαντα. Λέγεται πρὸς τοῦτοίς, ὅτι τὸν δεξιὸν τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος βραχίονα ἐδωρήσατο ὁ μὲν Πάπας Κλήμης Η' τῷ καρδινάλι Βαρωνίῳ, οὗτος δὲ τῇ νεᾷ ἐκκλησίᾳ τῶν μοναχῶν τοῦ ἐν Ῥώμῃ ἁγίου Φιλίππου τοῦ Νέρη. Ἄλλον ὅμως μῦθον διηγοῦνται οἱ Κερκυραῖοι. Μέγας τις καὶ ἰσχυρὸς ἠτήσατό ποτε τὴν ἐτέραν τῶν χειρῶν τοῦ ἁγίου λειψάνου. Ἡ οἰκογένεια Βούλγαρον οὔτε τὴν